

## **ANKARA ANLAŞMASI**

12 Eylül 1963

### **Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir ortaklık yaratan Anlaşma**

#### **BAŞLANGIÇ**

Bir yandan,  
Türkiye Cumhurbaşkanı,  
Öte yandan,  
Majeste Belçika Kralı,  
Federal Almanya Cumhurbaşkanı,  
Fransa Cumhurbaşkanı,  
İtalya Cumhurbaşkanı,  
Altes Ruayal Lüksemburg Büyük Düşesi,  
Majeste Hollanda Kraliçesi,  
ve Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi,  
Türk halkı ile Avrupa Ekonomik Topluluğu içinde bir araya gelmiş halklar arasında gittikçe  
daha sıkı bağlar kurmaya AZİMLİ OLARAK;  
Türkiye ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'ndaki yaşama şartlarının, hızlandırılmış bir ekonomi  
ilerleyişi ve uyumlu bir alış verişi genişlemesi ile devamlı olarak iyileşmesini, böylece Türkiye  
ekonomisi ile Topluluk üyesi Devletlerin ekonomileri arasındaki arayı azaltmayı sağlamaya  
KARARLI OLARAK;  
Türk ekonomisinin kalkınmasının ortaya koyduğu özel sorunları ve belli bir sürede Türkiye'ye  
bir ekonomik yardım yapılması gerekliliğini GÖZÖNÜNDE BULUNDURARAK;  
Türk halkının yaşama seviyesini iyileştirme çabasına, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun  
getireceği desteğin, ileride Türkiye'nin Topluluğa katılmasını kolaylaştıracağını KABUL  
EDEREK;  
Avrupa Ekonomik Topluluğunu kuran Antlaşma'nın esindiği ülküyü birlikte izliyerek, barış  
ve hürriyet güvencesini pekleştirmeye AZMEDEREK;  
Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'nın 238. maddesi uyarınca Türkiye ile  
Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında ortaklık yaratan bir anlaşma aktini  
KARARLAŞTIRMISLAR ve bunun için  
TÜRKİYE CUMHURBAŞKANI:  
Dışişleri Bakanı Bay Feridun Cemal ERKİN'i  
MAJESTE BELÇİKA KRALI:  
Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Bay Paul Henri SPAAK'ı  
FEDERAL ALMANYA CUMHURBAŞKANI  
Dışişleri Bakanı Bay Gerhard SCHROEDER'i  
FRANSA CUMHURBAŞKANI:  
Dışişleri Bakanı Bay Maurice COUVE de MURVILLE'i  
İTALYA CUMHURBAŞKANI:  
Hazine Bakanı Bay Emilio COLOUMBO'yu  
ALTES RUAYAL LÜKSEMBURG BÜYÜK DÜŞESİ:  
Hükümet Başkan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Bay Eugène SCHAUS'u  
MAJESTE HOLLANDA KRALİÇESİ:  
Dışişleri Bakanı Bay Joseph M. A. H. LUNS'u ve AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU  
KONSEYİ:  
Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyinin şimdiki Başkanı ve Hollanda Dışişleri Bakanı Bay  
Joseph M. A. H. LUNS'u

tam yetki ile atamışlardır. Adları geçenler, yetki belgelerinin karşılıklı olarak verilmesinden ve bunların usul ve şekil bakımından uygunluklarının anlaşılmasından sonra, aşağıdaki hükümler üzerinde uyuşmuşlardır;

## **KISIM: I**

### **İlkeler**

#### **Madde - 1.**

Bu Antlaşma ile Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık kurulmuştur.

#### **Madde - 2.**

1. Anlaşma'nın amacı, Türkiye ekonomisinin hızlandırılmış kalkınmasını ve Türk halkının çalıştırılma seviyesinin ve yaşama şartlarının yükseltilmesini sağlama gereğini tümü ile gözönünde bulundurarak, Taraflar arasındaki ticari ve ekonomik ilişkileri aralıksız ve dengeli olarak güçlendirmeyi teşvik etmektir.
2. Yukarıdaki fıkra da belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için 3, 4 ve 5. maddelerde gösterilen şartlara ve usullere göre bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde kurulması öngörülmüştür.
3. Ortaklığın:
  - a) Bir hazırlık dönemi,
  - b) Bir geçiş dönemi,
  - c) Bir son dönemi,vardır.

#### **Madde - 3.**

1. Hazırlık döneminde Türkiye, geçiş dönemi ve son dönem boyunca kendisine düşecek yükümlülükleri üstlenebilmek için, Topluluğun yardımı ile ekonomisini güçlendirir. Bu hazırlık dönemine ve özellikle Topluluğun yardımına ilişkin uygulama usulleri, Anlaşma'ya ekli Geçici Protokol ile Mali Protokol'de belirtilmiştir.
  2. Hazırlık döneminin süresi, Geçici Protokol'de öngörülen usullere uygun uzatma dışında, beş yıldır.
- Geçiş dönemine, Geçici Protokol'ün 1. maddesinde öngörülen şartlara ve usullere uyularak geçilir.

#### **Madde - 4.**

1. Geçiş döneminde Akit Taraflar, karşılıklı ve dengeli yükümlülükler esası üzerinden:
  - Türkiye ile Topluluk arasında bir gümrük birliğinin gittikçe gelişen şekilde yerleşmesini, Ortaklığın iyi işlemlerini sağlamak için Türkiye'nin ekonomik politikalarının Topluluğunkilere yaklaştırılmasını, bunun için de gerekli ortak eylemlerin geliştirilmesini sağlar.
2. Bu dönemin süresi, birlikte öngörülebilecek istisnalar saklı kalmak üzere, on iki yılı geçemez. Bu istisnalar, gümrük birliğinin makûl bir süre içinde kurulup tamamlanmasına engel olamaz.

#### **Madde - 5.**

Son dönem gümrük birliğinin dayanak ve Akit Tarafların ekonomi politikaları arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesini gerektirir.

#### **Madde - 6.**

Ortaklık rejiminin uygulanmasını ve gittikçe gelişmesini sağlamak için Akit Taraflar, Anlaşma ile verilen görevlerin sınırları içinde eylemde bulunan bir Ortaklık Konseyi'nde toplanırlar.

**Madde - 7.**

Akit Taraflar, bu Anlaşma'dan doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlayıcı her türlü genel ve özel tedbirleri alırlar.

Taraflar, Anlaşma hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürülebilecek her türlü tedbirden sakınırlar.

**KISIM: II****Geçiş döneminin uygulanmaya konması****Madde - 8.**

4. maddede anılan amaçların gerçekleşmesi için Ortaklık Konseyi, geçiş döneminin başlamasından önce ve Geçici Protokolün 1. maddesinde öngörülen usule göre, Topluluğu kuran Antlaşma'nın kavradığı ve gözönünde bulundurulması gereken alanlarla, özellikle bu kısımda gözetilenlere mahsus hükümlerin uygulama şartlarını, usullerini, sıra ve sürelerini yararlı görülecek her türlü korunma kurallarını tespit eder.

**Madde - 9.**

Akit Taraflar, Anlaşma'nın uygulanma alanında, 8. maddenin uygulanması ile ilgili olarak ortaya konabilecek özel hükümler saklı kalmak üzere, uyruklu dolayısıyla uygulanan her türlü ayırımın, Topluluğu kuran Anlaşmanın 7. maddesinde anılan ilke uyarınca yasak olduğunu kabul ederler.

**BÖLÜM: 1.****Gümrük Birliği****Madde - 10.**

1. Anlaşma'nın 2. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen gümrük birliği, mal alış verişlerinin tümünü kavrar.

2. Gümrük Birliği.

- Topluluk üyesi Devletlerle Türkiye arasında, ithalâta olduğu gibi ihracatta gümrük vergileri ve eşit etkili resimlerin ve miktar kısıtlamalarının, milli üretime, Anlaşmanın hedeflerine aykırı bir koruma sağlamayı gözetken eşit etkili başka her türlü tedbirin yasaklanmasını;  
- Türkiye'nin üçüncü memleketlerle ilişkilerinde Topluluğun Ortak Gümrük Tarifesi'nin kabulünü ve Toplulukça dış ticaret konusunda uygulanan sair mevzuata yaklaşmayı kapsar.

**BÖLÜM: 2.****Tarım****Madde - 11.**

1. Ortaklık rejimi, Topluluğun ortak tarım politikasını gözönünde bulunduran özel usullere göre, tarımı ve tarım ürünleri alış verişini de kavrar.

2. Tarım ürününden, Topluluğu kuran Antlaşma'nın II. Ekinin konusu olan ve sözü edilen Antlaşma'nın 38. maddesinin 3. fıkrası hükümlerinin uygulanması ile halen tamamlanmış bulunan listede sayılı ürünler anlaşılır.

**BÖLÜM: 3.****Ekonomik nitelikteki sair hükümler****Madde - 12.**

Akit Taraflar, aralarında serbest işçi akımını kademeli olarak gerçekleştirmek için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 48, 49 ve 50. maddelerinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.

**Madde - 13.**

Akit Taraflar, yerleşme serbestliği kısıtlamalarını aralarında kaldırmak için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 52 ilâ 56. (Dahil) maddeleri ile 58. maddesinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.

**Madde - 14.**

Akit Taraflar, hizmet edimi serbestliği kısıtlamalarını aralarında kaldırmak için, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 55, 56 ve 58 ilâ 65. (Dahil) maddelerinden esinlenmekte uyuşmuşlardır.

**Madde - 15.**

Topluluğu kuran Antlaşma'nın ulaştırma ile ilgili hükümlerinin ve bunların uygulanması dolayısıyla girilmiş olan tasarrufların Türkiye'ye teşmili şartları ve usulleri, Türkiye'nin coğrafya durumu gözönünde bulundurularak düzenlenir.

**Madde - 16.**

Akit Taraflar, Topluluğu kuran Antlaşma'nın üçüncü büyük bölümünün 1. kısmında yer alan rekabet, vergileme ve mevzuatın yaklaştırılması ile ilgili hükümlerde anılan ilkelerin, ortaklık ilişkilerinde uygulanması gerektiğini kabul ederler.

**Madde - 17.**

Anlaşma'ya Taraf olan her Devlet, ekonomisine, fiyat seviyesi kararlılığı içinde devamlı ve dengeli bir genişleme sağlarken, genel ödeme bilançosuna denge sağlamak ve parasına olan güveni devam ettirmek için gerekli ekonomi politikasını uygular.

Taraf Devlet, bu hedeflere ulaşmak için konjonktür politikası ve özellikle mali politika ve para politikası uygular.

**Madde - 18.**

Anlaşma'ya Taraf olan her Devlet, kambiyo kurları konusunda Ortaklık amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlamaya elverişli bir politika uygular.

**Madde - 19.**

Türkiye ve Topluluk üyesi Devletler, Anlaşma'nın uygulanmasında mal, hizmet, sermaye ve kişi akımının aralarında serbestleştirildiği ölçüde, mal, hizmet ve sermaye alış verişlerine ilişkin ödeme veya transferlerle ücret ve sermaye transferlerinin, alacaklının veya faydalananların ikamet ettikleri memleket parasıyla yapılmasına müsaade ederler.

**Madde - 20.**

Akit Taraflar, Anlaşma amaçlarının gerçekleştirilmesine yarayan Türkiye ile Topluluk üyesi Devletler arasındaki sermaye hareketlerini kolaylaştırmak için aralarında danışırlar.

Akit Taraflar, Topluluk memleketlerinden gelen ve Türk ekonomisinin kalkınmasına yardımcı olabilecek sermayelerin Türkiye'de yatırımını teşvik eden her çeşit aracı araştırmaya çabalarlar.

Her üye Devlet ülkesinde ikamet edenler, Türkiye'nin başka bir üye Devlete veya üçüncü bir memlekete tanıdığı bütün kolaylıklardan, özellikle yabancı sermaye eylemi ile ilgili kambiyo ve vergi konularındaki kolaylıklardan yararlanırlar.

**Madde - 21.**

Akit Taraflar, üçüncü memleketlerin ileride Topluluğa katılmaları veya ortak olmaları halleri de dahil olmak üzere, üçüncü memleketler karşısındaki ticaret politikalarının koordinasyonunu ve bu alandaki karşılıklı çıkarlarının korunmasını sağlamaya elverişli bir danışma usulünü hazırlama konusunda uyuşmuşlardır.

### **KISIM: III**

#### **Genel ve son hükümler**

##### **Madde - 22.**

1. Anlaşma ile belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için, Anlaşma'nın öngördüğü hallerde Ortaklık Konseyi'nin karar yetkisi vardır. İki taraftan her biri, verilmiş kararların yerine getirilmesinin gerektirdiği tedbirleri almakla yükümlüdür. Ortaklık Konseyi yararlı tavsiyelerde de bulunabilir.
2. Ortaklık Konseyi, Anlaşma'nın hedeflerini gözönünde tutarak, ortaklık rejimi sonuçlarını belli aralıklarla inceler. Bununla beraber, hazırlık dönemi boyunca bu incelemeler bir görüş teatisi sınırları içinde kalır.
3. Geçiş döneminin başlaması ile, ortaklık rejiminin gerçekleşmesi yolunda, Anlaşma amaçlarından birine ulaşmak için, Akit Taraflar'ın bir ortak davranışı gerekli görüldüğü takdirde, Anlaşma bunun için gerekli davranış yetkisini öngörmese bile, Ortaklık Konseyi uygun kararları alır.

##### **Madde - 23.**

Ortaklık Konseyi'ni, bir yandan Türkiye Hükümeti'nden üyeler, öte yandan, Topluluk üyesi Devletler Hükümetleri'nden, Konseyi'nden ve Komisyonu'ndan üyeler meydana getirir. Ortaklık Konseyi üyeleri, İçtüzüğün öngördüğü şartlarla kendilerini temsil ettirebilirler. Ortaklık Konseyi, kararlarını oy birliği ile alır.

##### **Madde - 24.**

Ortaklık Konseyi başkanlığı, altışar aylık süreler için Türkiye ile Topluluk temsilcilerinden biri tarafından, sıra ile yapılır. İlk başkanlık süresi Ortaklık Konseyi kararı ile kısaltılabilir. Ortaklık Konseyi İçtüzüğünü yapar. Ortaklık Konseyi, görevlerinde kendisine yardım edebilecek her komiteyi ve özellikle Anlaşma'nın iyi yürütülmesi için gerekli işbirliği devamlılığını sağlayacak bir komite kurmaya karar verebilir. Ortaklık Konseyi bu komitelerin görev ve yetkilerini belirtir.

##### **Madde - 25.**

1. Her Akit Taraf, Anlaşma'nın uygulama ve yorumu ile ilgili ve Türkiye'yi veya Topluluğu, Topluluk üyesi bir Devleti ilgilendiren her anlaşmazlığı Ortaklık Konseyine getirebilir.
2. Ortaklık Konseyi Anlaşmazlığı karar yolu ile çözebilir; keza, anlaşmazlığı Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na ve mevcut herhangi bir başka yargı merciine götürmeyi kararlaştırabilir.
3. Taraflardan her biri, kararın veya hükmün yerine getirilmesinin gerektirdiği tedbirleri almakla yükümlüdür.
4. Anlaşmazlık, işbu maddenin 2. fıkrasına göre çözülememiş ise, Akit Taraflar'ın geçiş dönemi ve son dönemde başvurabilecekleri tahkim ve sair yargı usulü yollarını, Anlaşma'nın 8. maddesi uyarınca Ortaklık Konseyi düzenler.

##### **Madde - 26.**

Anlaşma'nın hükümleri, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun yetki alanına giren maddelere uygulanmaz.

##### **Madde - 27.**

Ortaklık Konseyi, bir yandan Avrupa Parlamenter Asamblesi, Topluluğun Ekonomik ve Sosyal Komitesi ve öteki organları ile, öte yandan, Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Türkiye'nin yukarıdaki maddeleri karşılayan organları arasında işbirliğini ve temasları kolaylaştırmak için her türlü yararlı tedbiri alır.

Bununla beraber, hazırlık dönemi süresince, bu temaslar, yalnız Avrupa Parlamenter Asamblesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi arasındaki ilişkilerle sınırlanır.

**Madde - 28.**

Anlaşma'nın işleyişi, Topluluğu kuran Antlaşma'dan doğan yükümlerin tümünün Türkiye'ce üstlenebileceğini gösterdiğinde, Akit Taraflar, Türkiye'nin Topluluğa katılması olanağını incelerler.

**Madde - 29.**

1. Anlaşma bir yandan Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde, öte yandan Belçika Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı ve Hollanda Krallığının ülkelerinde uygulanır.  
2. Genel Anlaşma, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 227. maddesinin 2. fıkrasının 1. bendinde gözetilenleri karşılayan alanlar bakımından Fransız denizaşırı illerine de uygulanır.  
Anlaşma'nın başka alanlarla ilgili hükümlerinin, sözü geçen illerde uygulanma şartları, Akit Taraflar arasında ileride varılacak anlaşma ile belirlenir.

**Madde - 30.**

Akit Taraflarca Anlaşma'ya eklenmesi uygun bulunan protokoller, Anlaşma'nın ayrılmaz parçalarıdır.

**Madde - 31.**

Anlaşma, imza eden Devletlerin kendi anayasa usullerine uyularak onaylanır; Topluluk yönünden Konseyce, Topluluğu kuran Antlaşma hükümleri uyarınca bir karar alınması ve bunun Akit Taraflar'a tebliği ile, geçerli olarak aktedilmiş olur.  
Yukarıdaki fıkra da anılan akdin tasdik ve tebliğ belgeleri Brüksel'de karşılıklı olarak verilir.

**Madde - 32.**

Anlaşma, 31. maddede sözü geçen tasdik belgelerinin karşılıklı olarak verilmesi tarihini kovalayan ikinci ayın ilk günü yürürlüğe girer.

**Madde - 33.**

İşbu Anlaşma, her metin eşitlikle geçerli olmak üzere, Türk, Alman, Fransız, İtalyan ve Hollanda dilleri ile ikişer nüsha olarak yazılmıştır.

**PROTOKOL NO. 1  
GEÇİCİ PROTOKOL**

Akit Taraflar,

Türk ekonomisi için, özellikle hazırlık döneminde, tütün, kuru üzüm, kuru incir ve fındık ihracatının önemine inanarak,  
Ortaklık Anlaşmasının 3. maddesinde öngörülen Geçici Protokolü tesbit etmek isteğiyle,  
Aşağıdaki hükümler üzerine uyuşmuşlardır:

**Madde - 1.**

1. Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden dört yıl sonra, Ortaklık Konseyi, Türkiye'nin ekonomik durumunu gözönünde bulundurarak, Anlaşmanın 4. maddesinde gözetilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerin, bir Katma Protokol ile tespit edip edemeyeceğini inceler.  
Katma Protokol Akit Taraflar'ca imzalanacak ve her birinde uyulması gereken anayasa usullerinin tamamlanmasından sonra yürürlüğe girecektir.

2. Beşinci yılın sonunda Katma Protokol tespit edilememiş ise, Ortaklık Konseyi'nde kararlaştırılarak ve 3 yılı geçmeyecek bir süreden sonra 1. fıkrada öngörülen usule yeniden başvurulur.

3. Bu protokol hükümleri, Katma Protokol yürürlüğe girinceye ve en geç onuncu yılın sonuna değin uygulanır.

Bununla beraber, Katma Protokol tespit edilmiş, fakat onuncu yıl sonunda yürürlüğe girememiş ise, Geçici Protokol en çok bir yıllık bir süre için uzatılır.

Not- 1.9.1971 tarihine kadar geçerli olan işbu Geçici Protokol yerine, 1.9.1971-31.12.1972 devresinde 7/2905 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tasdik edilen Geçici Anlaşma kaim olmuş ve 1.1.1973 tarihinden itibaren de Katma Protokol yürürlüğe girmiştir.

Katma Protokol dokuzuncu yılın sonunda tespit edilemediği takdirde, Ortaklık Konseyi, hazırlık döneminin onuncu yılının bitiminden sonra uygulanacak rejimi kararlaştırır.

## **Madde - 2.**

İşbu Protokolün yürürlüğe girişi ile birlikte Topluluk Üyesi Devletler, Türkiye kaynaklı ve Türkiye çıkışlı ithalatları için aşağıdaki yıllık tarife kontenjanlarını açarlar:

a) 24.01 - Ham ve mamul olmayan tütün: Tütün döküntülürü

Belç. - Lüks. Eko. Birl. 1.250 ton

Federal Almanya Cumhuriyeti 6.600 "

Fransa 2.550 "

İtalya 1.500 "

Hollanda 600 "

Bu tarife kontenjanlarının sınırı içinde her üye Devlet, Toplulukça 9 Temmuz 1961 tarihinde imzalanan Ortaklık Anlaşması çerçevesinde aynı ürünler ithalatına uyguladığına eşit bir gümrük vergisi uygular.

b) 08.04 - Yalnız kuru üzüm (İçinde 15 Kg. veya daha az mal bulunan ambalajlarla)

Belç. - Lüks. Eko. Birl. 3.250 ton

Federal Almanya Cumhuriyeti 9.750 "

Fransa 2.800 "

İtalya 7.700 "

Hollanda 6.500 "

Bu tarife kontenjanlarının sınırı içinde her üye Devlet, Toplulukça 9 Temmuz 1961 tarihinde imzalanan Ortaklık Anlaşması çerçevesinde aynı ürünler ithalatına uyguladığına eşit bir gümrük vergisi uygular.

c) 08.03 - Yalnız kuru incir (İçinde 15 Kg. veya daha az mal bulunan ambalajlarla)

Belç. - Lüks. Eko. Birl. 840 ton

Federal Almanya Cumhuriyeti 5.000 "

Fransa 7.000 "

Hollanda 160 "

Bu tarife kontenjanları çerçevesinde Topluluk üyesi her Devlet, milli gümrük vergilerinin kuru incir için Ortak Gümrük Tarifesi'nde son yaklaşma anına kadar, Topluluğu kuran Antlaşma'nın 14. maddesinin 1. fıkrası anlamındaki esas vergiden, Topluluk üyesi Devletlerin kendi aralarında yaptıkları indirimlerin yarısının düşülmesi ile elde edilene eşit bir gümrük vergisi uygular.

Geçici Protokol hükümleri, Topluluk üyesi Devletler milli gümrük vergilerinin kuru incir Ortak Gümrük Tarifesine son yaklaşma anında yürürlükte bulunuyorsa, Topluluk, 3. madde hükümlerini gözönünde bulundurarak, yukarıdaki bent gereğince Türkiye'ye sağlananlara eşit ticari faydaların saklı tutulması için gerekli tarife tedbirlerini alır.

d) 08.05 - Dış ve iç kabukları çıkarılmış olanlar da dahil olmak üzere yaş veya kuru sert kabuklu meyvalar: Yalnız fındık

Belç. - Lüks. Eko. Birl. 540 ton

Federal Almanya Cumhuriyeti 14.500 "

Fransa 1.250 "

Hollanda 710 "

Bu tarife kontenjanları çerçevesinde Topluluk Üyesi her Devlet %2,5 ad valorem gümrük vergisi uygular.

Bunun dışında, Topluluk Üyesi Devletler, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi ile birlikte bu ürün için, Topluluk içi gümrük vergilerinin tamamen kaldırılmasını ve Ortak Gümrük Tarifesi'nin tüm olarak uygulanmasını gerçekleştirirler.

**Madde - 3.**

2. maddede gösterilen ürünler için, Topluluk Üyesi Devletler milli gümrük vergilerinin Ortak Gümrük Tarifesi'ne son yaklaşmasından itibaren, Topluluk her yıl, Türkiye yararına o tarihte açılmış milli tarife kontenjanlarının tutarına eşit hacimde tarife kontenjanları açar. Bu usul Ortaklık Konseyi'nce ertesi takvim yılı için, 4. madde gereğince alınan kararlara zarar vermeksizin uygulanır.

Bununla beraber, fındık bakımından bu usul, ancak Topluluk Üyesi Devletler'in milli gümrük vergilerinin öteki üç ürünün tümü ile Ortak Gümrük Tarifesi'ne uyumu anında uygulanır.

**Madde - 4.**

Anlaşma'nın yürürlüğe girişini kovalayan ikinci yıldan başlayarak, Ortaklık Konseyi 2 ve 3. maddelerde gösterilen tarife kontenjanlarının hacmini artırmayı kararlaştırabilir. Ortaklık Konseyi'nin aksine kararı olmadıkça, bu artırmalar iktisap edilmiş olur. Her artırma, ancak ertesi takvim yılından başlayarak uygulanır.

**Madde - 5.**

Anlaşma'nın yürürlüğe girişi, takvim yılı başına rastlamaz ise, Topluluk Üyesi Devletler, Anlaşma'nın yürürlüğe girişinden, ertesi takvim yılının başına kadar ki süre için, bu sürenin beher ayı hesabıyla, 2. maddede anılan miktarların onikide birini karşılayan hacimde tarife kontenjanları açarlar.

Bununla beraber, Ortaklık Konseyi, Anlaşma yürürlüğe girer girmez, sözü geçen ürünler ihracatının mevsimlik niteliğini gözönünde tutarak, yukarıdaki bendin uygulanması ile elde edilen tarife kontenjanları hacimlerinin artırılmasını kararlaştırabilir.

**Madde - 6.**

Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden itibaren üçüncü yılın bitiminde Ortaklık Konseyi, 2. maddede gösterilenlerden başka ürünlerin Topluluk pazarında sürümünü teşvike elverişli tedbirleri kararlaştırabilir.

**Madde - 7.**

Tütün, fındık veya kuru incir için ortak tarım politikasının uygulanmaya konması ile birlikte, Topluluk, işbu Protokol gereğince Türkiye'ye sağlananlara eşit ihracat imkanlarını saklı tutmak üzere, bu ortak tarım politikası için öngörülen rejimi gözönünde bulundurarak, gerekebilecek tedbirleri alır.

**Madde - 8.**

İşbu Protokol'ün 2. maddesinde gösterilen ürünler için Toplulukça tarife kontenjanları açılması halinde, bu tarife kontenjanları çerçevesinde uygulanacak gümrük vergileri seviyesi bakımından, Türkiye'ye anlaşmaya taraf olmayan bir memleketten daha az elverişli bir işlem yapılamaz.

**Madde - 9.**

Türkiye, Topluluk Üyesi Devletlerden birine veya bir kaçına tanıdığı en elverişli işlemi üye Devletlerin hepsine teşmile gayret eder.

**Madde - 10.**

Her Akit Taraf, hazırlık dönemi ile birlikte, yerleşme hakkı, hizmet edimi, ulaştırma ve rekabetle ilgili her çeşit güçlükleri Ortaklık Konseyi'ne getirebilir. Ortaklık Konseyi gerekirse, bu güçlükleri gidermek için, Akit Taraflar'a her türlü yararlı tavsiyelerde bulunabilir.

**Madde - 11.**

İşbu Protokol Anlaşma'ya eklenmiştir.

**PROTOKOL NO. 2****MALİ PROTOKOL**

Akit Taraflar,

Ortaklık Anlaşması amaçlarının izlenmesini kolaylaştırmak için Türk ekonomisinin hızlandırılmış bir şekilde kalkınmasına faydalı olmak KAYGISIYLA, aşağıdaki hükümler üzerinde UYUŞMUŞLARDIR:

**Madde - 1.**

Türk ekonomisinin verimliliğini artırmaya yardımcı, Anlaşma'nın amaçlarının gerçekleştirilmesine faydalı olan ve Türk kalkınma planı çerçevesinde yer alan yatırım projeleri için finansman işlemleri, Türk Devleti ile Türk teşebbüsleri tarafından, Avrupa Yatırımlar Bankası'na sunulabilir. Banka, bunların tabi tutulacağı işlemde müracaat sahiplerine bilgi verir.

**Madde - 2.**

Olumlu bir sonuca bağlanan istemler ödünçler vasıtasıyla finanse edilir. Bu ödünçlerin tutarı 175 milyon hesap birimine erişebilir ve Anlaşma'nın yürürlüğe girişini kovalayan beş yıl içinde bağlanabilir.

**Madde - 3.**

Finansman istemleri, Türk teşebbüslerinden geldiği zaman, ancak Türk Hükümeti'nin oluru ile olumlu sonuca bağlanabilir.

**Madde - 4.**

1 - Ödünçler, finansmanına ayrıldıkları projelerin ekonomik özelliklerine göre verilir.

2 - Özellikle kârlılığı uzun vadeli veya yazılı yatırımlara ilişkin ödünçler, indirilmiş faiz haddi, uzatılmış ödeme süresi, ödemesiz dönem gibi özel şartlar ve gereği halinde, bu ödünçlerin Türkiye tarafından ödenmesini kolaylaştırabilecek başka özel ödeme şartları ile donatılabilir.

3 - Bir ödünç, Türk Devleti'nin dışında bir teşebbüs veya topluluğa verildiği zaman, Türk Devleti'nin garantisine bağlanır.

**Madde - 5.**

1. Banka, bu ödünçlerin verilmesini, ihale veya teklif almalar düzenlenmesine bağlayabilir.

Bu ihale veya teklif almalara katılma, Türkiye ve Topluluk Üyesi Devletler uyruklu her gerçek veya tüzel kişiye eşit rekabet şartları ile açıktır.

2. Ödünçler, kabul edilen yatırım projelerinin gerçekleşmesi için gerekli ithalat giderleri kadar iç giderlerin karşılanmasında da kullanılabilir.

3. Banka, fonların en rasyonel şekilde ve Anlaşma hedeflerine uygun olarak kullanılmasını gözetir.

**Madde - 6.**

Türkiye, bu ödünçlerden faydalanan borçluların, ödünçlerin ana para ve faizlerinin ödenmesinin gerektirdiği dövizleri edinmelerine imkan vermekle yükümlüdür.

**Madde - 7.**

Bazı projelerin gerçekleştirilmesi için bu Protokol çerçevesinde yapılacak yardım, özellikle üçüncü devletler, milletlerarası mali kuruluşlar veya Türkiye ya da Topluluk Üyesi Devletler kalkınma ve kredi müesseseleri ve resmi makamlarının dahil olacakları finansmanlara katılma şeklinde olabilir.

**Madde - 8.**

Anlaşma'da ve bu Protokol'de gösterilen şartlarla Türkiye'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasına getirilen yardım, Türk Devletininkini tamamlayıcı bir çaba teşkil eder.

**Madde - 9.**

İşbu Protokol Anlaşma'ya eklenmiştir.

**SON SENET**

Bir yandan,

Türkiye Cumhurbaşkanı'nın ve

Öte yandan,

Majeste Belçika Kralının,

Federal Almanya Cumhurbaşkanı'nın,

Fransa Cumhurbaşkanı'nın,

İtalya Cumhurbaşkanı'nın

Altes Ruayal Lüksemburg Büyük Düşesi'nin,

Majeste Hollanda Kraliçesi'nin

ve Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi'nin

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşma'nın imzası için

Ankara'da 12 Eylül 1963 gününde toplanan tam yetkili temsilcileri aşağıdaki metinleri tespit etmişlerdir:

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan ANLAŞMA ile aşağıda sayılan protokolleri:

Protokol no. 1: Geçici Protokol

Protokol no. 2: Mali Protokol

Tam yetkili temsilciler bundan başka

Aşağıda sayılan ve işbu Senede ekli:

1. Geçici Protokol'ün 2. maddesi ile ilgili olarak kuru üzüme ilişkin niyet bildirisini;

2. Mali Protokol'ün 2. maddesinde sözü geçen hesap biriminin değerine ilişkin yorum bildirisini;

3. Ortaklık Anlaşmasında geçen "Akit Taraflar" deyiminin yorumu ile ilgili bildiriyi kabul etmişler;

Ve Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti'nin aşağıda sayılan ve işbu Senede ekli bulunan bildirilerini not etmişlerdir:

1. Alman uyrukluların tanımı ile ilgili bildiri;

2. Anlaşma'nın Berlin'e uygulanmasına ilişkin bildiri.

Tam yetkili temsilciler işbu Senede ekli bildirilerin icabında Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık yaratan Anlaşma ile aynı şartlarda geçerliklerinin sağlanması için gerekli usullere tabi tutulacağı hususunda uyuşmuşlardır.  
BUNUN BELGESİ OLARAK, aşağıda adları yazılı tam yetkili temsilciler işbu son Senedin altına imzalarını atmışlardır.

Ankara'da 12 Eylül 1963 gününde yapılmıştır.

Türkiye Cumhurbaşkanı adına:

Feridun Cemal ERKİN

Majeste Belçika Kralı adına:

Paul Henri SPAAK

Federal Almanya Cumhurbaşkanı adına:

Gerhard SCHROEDER

Fransa Cumhurbaşkanı adına:

Maurice COVUE de MURVİLLE

İtalya Cumhurbaşkanı adına:

Emillo COLOMBO

Altes Ruayal Lüksemburg Büyük Düşesi adına:

Eugène SCHAUS

Majeste Hollanda Kraliçesi adına:

Joseph M. A. H. LUNS

Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi adına:

Joseph M. A. H. LUNS

Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu kuran Antlaşma'da gereken usullerin yerine getirildiğinin, özellikle Avrupa Parlamenter Asamblesi'ne danışıldığının Öteki Akit Tarafa bildirilmesinden sonra ancak Topluluğu kesin olarak bağlayacağı ihtiyat kaydı ile

## **GEÇİCİ PROTOKOL'ÜN 2. MADDESİ İLE İLGİLİ OLARAK KURU ÜZÜME İLİŞKİN NİYET BİLDİRİSİ**

Topluluk, kuru üzüm için ortak bir pazar örgütü kurmayı tasarlamadığını bildirir.

## **MALİ PROTOKOL'ÜN 2. MADDESİNDE SÖZÜ GEÇEN HESAP BİRİMİNİN DEĞERİNE İLİŞKİN YORUM BİLDİRİSİ**

Akit Taraflar aşağıdaki hususları bildirirler:

1. Mali Protokol'ün 2. maddesinde öngörülen tutarın açıklanmasında kullanılan hesap biriminin değeri 0.88 867 088 gram saf altındır.
2. 1. fıkarda tanımlanan hesap birimi bakımından Topluluk üyesi bir devletin para paritesi, bir hesap biriminin içindeki saf altının ağırlığı ile Milletlerarası Para Fonu'na bu para için bildirilmiş olan pariteye tekabül eden saf altın ağırlığı arasındaki orandır. Bildirilmiş bir paritesi yoksa veya cari işlemlerde Para Fonu'nun müsaade ettiği sınırın dışında pariteden uzaklaşan kur uygulaması varsa, paranın paritesine tekabül eden altın; dolaylı veya dolaysız olarak tamamlanmış ve altına çevrilebilen bir paranın Fon'a bildirilmiş paritesi esas ile, hesap gününde Üye Devlet'e, cari ödemeler için sözü edilen altına çevrilebilir paraya uygulanmakta olan kambiyo rayicine göre hesaplanır.
3. Yukarıdaki 1. fıkarda belirtilen hesap birimi Mali Protokol'ün uygulama süresince değişmeyecektir. Bununla beraber, uygulama süresinin bitiminden önce Milletlerarası Para Fonu'nca, Statülerinin 7. Kısımının 4. maddesi gereğince bütün paraların seyyanen altına olan paritelerinin aynı oranda değişmesi kararlaştırılırsa, hesap biriminin saf altın ağırlığı bu ayarlamanın ters fonksiyonuna göre değiştirilecektir.

Topluluk Üyesi Devletler'den birinin veya bir kaçının, Milletlerarası Para Fonu'nun yukarıdaki bendde öngörülen kararını uygulamaması halinde hesap biriminin saf altın ağırlığı, Milletlerarası Para Fonu'nca kararlaştırılmış ayarlamasının ters fonksiyonuna göre değiştirilecektir. Ancak, Avrupa Ekonomik Topluluğu Konseyi böylece ortaya çıkan durumu inceleyecek ve Komisyonun önermesi üzerine ve Para Komitesi'nin görüşü alınarak gerekli tedbirleri mevsuf çoğunlukla kararlaştıracaktır.

#### **ORTAKLIK ANLAŞMASI'NDA GEÇEN "Akit Taraflar" DEYİMİNİN YORUMU İLE İLGİLİ BİLDİRİ**

Akit Taraflar, Ortaklık Anlaşması'nın, metinde geçen "Akit Taraflar" deyimine, bir yandan Türkiye Cumhuriyeti, öte yandan, Topluluk ile Üye Devletler veya sadece, ya Üye Devletler ya da Topluluk anlamı verilmek suretiyle, yorumlanması hususunda anlaşmışlardır. Bu deyim her defasında verilecek anlam, Anlaşmanın bunları karşılayan hükümlerinden çıkarılacaktır. Bazı hallerde "Akit Taraflar" deymi, Topluluğu kuran Antlaşma'nın geçiş dönemi süresince Üye Devletler, bu dönemin bitiminden sonra Topluluk anlamına gelebilecektir.

#### **FEDERAL ALMANYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ'NİN BİLDİRİLERİ**

1. Alman uyrukluların tanımı ile ilgili bildiri:

Federal Almanya Cumhuriyeti Temel Kanunu anlamında bütün Almanlar Federal Almanya Cumhuriyeti uyruğunda sayılır.

2. Anlaşma'nın Berlin'e uygulanmasına ilişkin bildiri:

Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti'nce üç aylık bir süre içinde Akit Taraflar'a aksine bir bildiri de bulunmadıkça, Ortaklık Anlaşması Berlin Eyaletine de uygulanır.

#### **ANLAŞMA'NIN İMZASI SIRASINDA İKİ HEYET BAŞKANI**

##### **ARASINDA TEATİ EDİLEN MEKTUPLAR**

Mektup: Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı B. Günther SEELIGER'den Türk Heyeti Başkanı, Büyükelçi B. Hasan Esat IŞIK'a

Tarih: 12 Eylül 1963

Konu: Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunlar

Bay Başkan, Ankara, 12 Eylül 1963

Bu müzakereler sırasında belirttiğiniz isteğe uymak üzere, Ortaklık Anlaşması'nın 4 ve 12. maddeleri hükümleri gözönünde bulundurularak, Ortaklık Konseyinin, Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunlar hazırlık döneminden itibaren inceleyebilmesini Topluluğun kabul eylediğini size bildirmekle şeref duyarım.

Bu mektubun alındığının lütfen bildirilmesini rica ederim.

En üstün saygılarımın kabulünü dilerim Bay Başkan.

Günther SEELIGER

Avrupa Ekonomik Topluluğu

Heyeti Başkanı

Mektup: Türk Heyeti Başkanı, Büyükelçi B. Hasan Esat IŞIK'tan Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı, B. Günther SEELIGER'e

Tarih: 12 Eylül 1963

Konu: Avrupa Ekonomik Topluluğu Heyeti Başkanı'nın mektubuna cevap

Bay Başkan, Ankara, 12 Eylül 1963

12 Eylül 1963 günlü mektubunuzla, bana aşağıdaki hususu bildirmek lütfunda bulunmuştunuz:

"Bay Başkan,

Bu müzakereler sırasında belirttiğiniz isteğe uymak üzere, Ortaklık Anlaşması'nın 4 ve 12. maddeleri hükümleri gözönünde bulundurularak, Ortaklık Konseyinin, Türkiye'deki iş gücüne ilişkin sorunları hazırlık döneminden itibaren inceleyebilmesini Topluluğun kabul eylediğini size bildirmekle şeref duyarım.

Bu mektubun alındığının lütfen bildirilmesini rica ederim."

Bu mektubun alındığını bildirmekle şeref duyarım.

En üstün saygılarımın kabulünü dilerim Bay Başkan.

Hasan Esat IŞIK

Türk Heyeti Başkanı

"Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık Yaratıcı Anlaşma" ya ekli "Geçici Protokol" ün birinci maddesi uyarınca 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan Katma Protokol ve Ekleri ile Mali Protokol, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu yetki alanına giren maddelerle ilgili Anlaşma ve Son Senet'in onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun

**Kanun No. 1448 R. Gazete No. 13915**

**Kabulü: 22.7.1971 R.G. Tarihi: 3.8.1971**

**Madde 1** - 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalanmış, 4/2/1964 tarih ve 397 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş 22/10/1964 tarih ve 6/3820 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmış, 20/11/1964 tarih ve 6/3930 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girmiş olan "Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu Arasında Bir Ortaklık Yaratıcı Anlaşma" ya ekli "Geçici Protokol"ün birinci maddesi uyarınca, bahis konusu Anlaşma'nın 4. maddesinde gözetilen geçiş döneminin gerçekleşme şartları, usulleri, sıra ve süreleri ile ilgili hükümlerini tespit etmek üzere 23 Kasım 1970 tarihinde Brüksel'de imzalanmış olan "Katma Protokol ve Ekleri" ile "Mali Protokol", "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu Yetki Alanına Giren Maddelerle İlgili Anlaşma" ve "Son Senet" in onaylanması uygun bulunmuştur.

**Madde 2** - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**Madde 3** - Bu Kanun'un hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**Karar No. 7/5476 R.Gazete No. 14406**

**Tarihi: 21.12.1972 R.G. Tarihi: 29.12.1972**

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında bir Ortaklık Yaratıcı Anlaşma'ya ekli geçici Protokol'ün birinci maddesi uyarınca, Hükümetimizle Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında 23 Kasım 1970'de imzalanmış ve 22 Temmuz 1971 tarih ve 1448 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş olan "Katma Protokol", "Mali Protokol", "Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun Yetki Alanına Giren Maddelerle İlgili Anlaşma" ve "Son Senet" in, 1 Ocak 1973 tarihinden itibaren yürürlüğe girmek üzere onaylanması; Dışişleri Bakanlığı'nın 15 Aralık 1972 tarih ve ESGM (ESAD) 760.430/72-1284 sayılı yazısı üzerine, 31 Mayıs 1963 tarih 244 sayılı Kanunun 2 ve 3. maddeleri uyarınca Bakanlar Kurulu'nca 21/12/1973 tarihinde kararlaştırılmıştır.